

*І. Печенюк,
студентка,
В. Папіжук,
канд. пед. наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

КОМІКС ЯК ЗАСІБ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Потреба міжнародного обміну інформацією у різних сферах знань є надзвичайно актуальною у сучасних умовах розвитку суспільства. І тому виникає необхідність оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації. У Національній доктрині розвитку освіти зазначено, що забезпечення можливості практичного оволодіння громадянами України хоча б однією іноземною мовою є одним із пріоритетних завдань освіти XXI століття. Але, необхідно зазначити, що вимоги суспільства не завжди відповідають умовам навчання у середніх і вищих закладах освіти. Проблема полягає в тому, що специфіка навчання іноземних мов потребує тривалого періоду часу для ефективного оволодіння навичками іншомовного спілкування. У разі його відсутності можна розраховувати лише на досягнення проміжного результату, який не гарантує досягнення мети навчання.

Серед найбільш ефективних засобів навчання іноземних мов є комікс, у якому внаслідок жанрових особливостей використовується яскрава наочність, яка багато в чому компенсує типові вади навчання іноземних мов.

Комікс — це переплетення візуального та словесного. Його сутність полягає в оповіданні історій через послідовні малюнки. Майстер коміксів Айснер В. використовує для позначення сутності графічної літератури терміносполучення «послідовне мистецтво» [1:122]. Комікс забезпечує легкість сприйняття інформації читачами завдяки наочності. Повторюваність персонажів, синтез образотворчого та вербального, можливість передання думок, почуттів та міміки персонажів у кожному епізоді створюють переваги цього жанру. Спеціалісти різних галузей знань відзначають, що «...наочне зображення (передусім конкретне) різко знижує поріг зусиль, необхідних для сприйняття інформації» [2:16]. Специфіка коміксів полягає ще й у впливі на цей жанр різних видів мистецтв: літератури, живопису, а також кінематографу та каліграфії.

У західній масовій культурі тривалий час комікси вважаються невід'ємною часткою дитячого (а почасти і дорослого) життя, являють собою один із символів західного підприємницького духу і хоч не завжди всі вони відповідають вимогам і потребам естетичного виховання, все ж залишаються досить популярними. За мотивами коміксів створюються кінострічки, дійові особи яких стають героями мультфільмів. Комікси та мультфільми являють собою матеріал для створення рекламної продукції, сувенірів і дитячих іграшок. В останні роки у педагогічній практиці досить часто комікси використовуються для удосконалення мовлення рідною мовою. Все частіше у підручниках закордонних видань, таких як Oxford University Press, Cambridge

University Press, тощо наявні окремі спроби задіяти комікс з метою навчання іншомовного мовлення, зокрема, відпрацювання умінь говоріння і читання. Комікс - це органічний елемент підручника, який виконує функції підстановчих вправ або є альтернативою навчальному тексту. Чимало науковців займалися питанням використання автентичних текстів на уроках іноземної мови, зокрема М. Брін, Л. Ліер, Г. Ноейр, К. Morrow, М. Phillips, D. A. Wilkins, Г. Верещагін, О. Корчажкіна, Є. Носович, Р. Мільруд, Ю. Прохоров, В. Парашук, В. Редько, С. Роман та інші, проте залишаються невирішеними багато аспектів цієї проблеми, наприклад, застосування коміксів ще не було предметом окремого дослідження, що й зумовлює актуальність нашої роботи.

Ефективне використання коміксів можливе за дотримання таких дидактичних умов:

- В основі організації навчального процесу є комікс, який сприяє діалогічній взаємодії учасників;

- Підбір відповідного мовного та мовленнєвого мінімумів для коміксів, тематики і сюжетів, які узгоджуються з вимогами програми та стимулюють пізнавальну активність учнів, а саме:

- наявність характерних для діалогічного мовлення кліше, усталених словосполучень, колокацій, типових діалогічних єдностей з метою формування в учнів механізмів діалогічного мовлення;

- випереджальне розширення обсягу мовного і мовленнєвого матеріалу, призначеного для коміксів, за рахунок уведення нових лексичних одиниць;

- забезпечення практичної значущості та відповідності інтересам учнів мовного і мовленнєвого матеріалу коміксів;

- досягнення широкого поля значень лексичних одиниць, презентованих коміксом;

- автентичність мовленнєвих зразків та їх стилістичної варіативності;

- наявність пізнавальних сюжетів та ситуацій, які містять соціокультурний аспект мовлення, матеріал про культуру різних країн світу та рідної країни;

- охоплення жанрових різновидів коміксів та їх стильових якостей, які відповідають пізнавальним інтересам учнів молодшого шкільного віку: пригод, фантастики, гіперболічності, гротескності, динамічності подій;

- Відповідне художньо-естетичне подання мовленнєвого матеріалу, презентованого коміксом, що потребує спеціальних прийомів оформлення текстової та художньої графіки, опори на пізнавальне [3:49-51].

На основі аналізу науково-методичної літератури в роботі було виділено наступні функції коміксів у навчанні іноземної мови, а саме:

- мотивуюча (комікс - це сильне мотивуюче джерело для реалізації різних цілей навчання);

- візуалізуюча (комікс є ілюстративною опорою у навчанні);

- естетична (комікси дають можливість вивчати візуальну літературу);

- індивідуалізуюча (учні з різними рівнями знань можуть працювати в індивідуальному порядку);

- контекстна (комікс може слугувати контекстом для презентації складних явищ);
- розвиваюча (розвивається критичне мислення);
- оптимізуюча (використання ілюстрацій і тексту робить комікс засобом швидкої та ефективної передачі інформації);
- творча (розвиток творчих здібностей учнів);
- інтерактивна (організація різноманітних форм взаємодії вчителя та учнів);
- культурна (комікс містить інформацію про культуру країни, мова якої вивчається та є засобом її пізнання) [4:89-94].

Структура моделі формування навичок іншомовного спілкування за допомогою коміксів передбачає 4 етапи, які розраховані на оволодіння учнями певною порцією навчального матеріалу згідно із вимогами до обсягу нового матеріалу, що пред'являється на уроці.

1. Ознайомлення учнів з новим лексичним і граматичним матеріалом (представляється новий лексичний і граматичний матеріал за допомогою мовленнєвих зразків коміксу);

2. Актуалізація мовного матеріалу, формування лексичних і граматичних навичок (учням пропонуються мовні вправи на основі нового матеріалу, представленого у змісті коміксу);

3. Стабілізація навичок і формування нових умінь (виконання учнями умовно-мовленнєвих вправ, побудованих на мовному матеріалі змісту коміксів);

4. Автоматизація мовленнєвих дій учнів (досягається за допомогою цілеспрямованого керування навчальною діяльністю учнів з боку вчителя під час організації спілкування на основі змісту коміксів) [5:36-44].

Після послідовного ряду структурованих фрагментів з метою більш надійного оволодіння учнями матеріалом, організовується повторення і закріплення матеріалу, а також аналіз рівня сформованості програмових навичок і умінь.

Отже, навчальна діяльність із застосуванням коміксу створює більш сприятливе середовище для оволодіння навчальним матеріалом, оскільки до активної роботи у класі заохочуються всі учні, усуваються інтраіндивідуальні розбіжності та психологічні бар'єри. Комікс є не лише одним із способів використання зорового унаочнення, а може слугувати засобом формування мовленнєвих механізмів, оскільки в ньому своєрідно поєднуються важливі для навчання мови та мовлення характеристики.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Eisner W. Comics and Sequential Art / Will Eisner. — Tamarac (FL): Poorhouse Press, 1985. — 164 p.
2. Космацька Н.В. Мова сучасного коміксу як явища масової культури // Мова і культура. — 2012. — Вип. 15, Т. 4. — С. 15–20
3. Ольшанський Д.В. Комікс як засіб навчання іноземних мов у початковій школі // Мистецтво і освіта. — 2001. №2 (20).. — С. 49-51.

4. Резникова, А.И. Педагогическая целесообразность использования комикса на занятиях по французскому языку // Вестник МГПУ. Серия Филология. Теория языка. Языковое образование. М., 2014. № 2 (14). С. 89-94
5. Ольшанський Д.В. Комікс як засіб формування мовленнєвих механізмів у молодших школярів під час вивчення іноземної мови // Педагогіка і психологія. - 2000. № 3 (28). - С. 36-44.